

„WAT HIER WERKELIJK GESCHIEDT“ ...

JA, ER ZIJN HEEL BELANGRIJKE DINGEN in de wereld. En momenten, waarop er wezenlijk wat gebeurt. Maar wat er precies gebeurt, is vaak moeilijk te zeggen.

Aart van der Leeuw vertelt in één zijner mooie schetsen van een stad, waarin iets gebeurt. Op een zonnigen Februarimorgen. Twee vrienden ontmoeten elkander. De een is juist van den oorlog teruggekeerd: onder zijn schoudermantel hangt een leege mouw. En ze lachen allebei, want ze hooren en zien zooveel, dat vroolijk stemt. De torens zingen: de klankjes buitelen over elkaar heen in de hooge lucht. Een groote ton wordt uit een brouwerij gerold in de richting van een platte schuit. Ze groeten een meisje met een witte kap en blonde krullen. Van de pui van het nieuwe raadhuis wordt een afkondiging gelezen. En Spinola is van plan Breda te belegeren, maar Maurits is er ook nog. Venters schreeuwen hun reclame; boeren en burgers woelen dooreen. Maar wat er wezenlijk gebeurt!

Och — de oude wonderdokter Graswinckel zoekt in een achterstraatje een ziek kind op en een grijsaard, die het niet lang meer maken zal en hij zal het lijden verzachten met zijn medicijn en nog meer met zijn liefde. En in een stoffige werkplaats vindt een aam- borstige plateelbakker een kleur voor een nieuwe vaas. En in een stulp aan den wal wordt een kind geboren, dat opgroeien zal tot een beroemd schilder, die menschen zal blij maken en troosten met een zonnige verbeelding.

Er is het groote leven en er is het kleine leven. En dit kleine leven beweegt zich binnen de grenzen van het groote leven. En wat nu belangrijk is in die levens, waardevol, is zoo maar niet te noemen.

In een Amerikaansch sprookje neemt een engel geen notitie van de klacht van een koning en heeft hij geen tijd om advies te geven aan een bisschop, omdat hij voor een belangrijke zaak is uitgezonden. Want in een steeg is een arm kind verdwaald en de moeder is de wanhoop nabij. Maar hij brengt het kind terecht bij moeder en als dit gewichtige werk gedaan is, wil hij wel luisteren naar den koning en den bisschop; heeft hij even tijd voor hun zaakjes.

Ja, er zijn heel belangrijke dingen in de wereld. En momenten, waarop er wezenlijk wat gebeurt.

Voorzitters hameren vergaderingen open en de debatten zijn levendig; op het voetbalveld daveren de hoera's, en toeristen gaan bergen beklauseren, en de bioscopen beloven de menschen te laten lachen, en er is veel te beleven op de publieke markt; de verkeers- drukte is enorm, en de radio vult de kamers met allerlei geluiden, en de vlieg- machines gonzen, en de kranten verschijnen met bijbladen en ze kunnen het nieuws maar nauwelijks plaats. Er worden boeken gedrukt en verkocht en gelezen, die over tien jaar geen ster- veling meer kent, en de wereld kraakt...

Er knalde eens een revolver en toen begon een nieuwe periode in de wereldsgeschiedenis.

Kleine oorzaken hebben groote gevolgen, zei men al eeuwen lang in allerlei talen.

Jozef Israëls was in zijn element, toen hij dezen vader schilderde met zijn kleine meid.

Wat gebeurt hier dan? Och, niet veel bijzonders. Vader schept wat eten op of roert de soep of de pap — ik kan niet zien, wat hij precies doet.

En zijn kind zit op den grond met haar bord.

Het is de man met het schootsvel: een scheeps- timmerman of een schoenmaker — wat doet het er toe! Hij is vader en zijn kind is bij hem. Hij weet zelf niet goed, wat dit moment te beteekenen heeft en zijn kind weet het nog minder. En hij verdient niet veel, net zooveel, dat hij zijn gezinnetje kan onder- houden. Of nauwelijks zooveel.

En waar is moeder? De schilderij zegt het niet, of zegt ze het misschien wel?

Dat kind wordt grooter en die vader wordt ouder. En wat hier wezenlijk gebeurt, herhaalt zich straks honderd keeren. En op verschillende wijs.

Als hij van avond het meisje te slapen legt en mis- schien dan, dan pas zijn eenzaamheid beleeft en lijdt, als hij morgen eens met haar kuert langs de haven of met haar speelt op den drempel van zijn huisje, als hij lacht met haar en om haar, als hij...

Maar we begrijpen het nu wel.

Wat er wezenlijk gebeurt hier, nu en de volgende week en de maand daarop, in dit jaar en in de volgende jaren, dat is van de grootste waarde voor dit jonge leven, dat nooit vergeten kan en zich altijd weer her- inneren zal, wie vader was en wat hij deed voor haar.

Wat hier gebeurt, dat zal ze nog weten, als ze zelf groot, volwassen, eigen huis besturen zal; als ze mis- schien een veel mooier huis bewonen zal dan het vader- huis was. Als ze later staat bij zijn graf; als ze den dood voelt naderen tot haar leven.

Misschien zal ze er weinig van zeggen.

Guido Gezelle verloor zijn moeder al vroeg, maar dichte pas op z'n vijf-en-zestigste jaar zijn „Moederken", 't gedichtje voor hem alleen, dat men na zijn dood vond.

Vader gaat eens heen; moeder sterft, maar wat blijft, dat is de zegen van hun leven. En de gedachte roept hun beelden op en de ziel koestert zich aan vaders trouw, aan moeders liefde. Het kind sterft pas als volwassene, als het dien leeftijd mag bereiken. Vaders en moeders blijven de kinderen hunner ouders.

En ze raadplegen in hun herinneringsbeeld vader en moeder. In moeilijke levensmomenten vinden ze de oplossing in een bewaard woord, dat ze in hun jeugd hoorden. Ze zien vader het voorhoofd fronsen; moeder glimlachen: ze zijn gewaarschuwd; het is goed. Ze laven zich aan de bron, die nooit uitdroogt. En ze fluisteren nog hun dank tot hen, die niet meer hooren. In stille oogenblikken schreien ze nog over blijvend gemis.

Ze voelen een wondere blijheid, omdat vader en moeder hun goedkeurend woord zouden gezegd hebben over een levensdaad.

En als een levensfout herhaald wordt, denken ze aan den tijd, toen vaders blik genoeg was, toen moe- der sprak zonder woorden. En de bede om vergiffenis vindt haar weg. De onsterfelijke liefde heeft het weer goed gemaakt. Wat hier wezenlijk gebeurt, dat een- voudige, dat gewone, dat echte, dat houdt zijn waarde en kracht, zoolang de ziele luistert naar de stemmen van het verleden.

Iemand heeft eens gezegd, dat het in het koninkrijk Gods een vaste regel is, dat de kinderen Gods bij hun sterven door hun ouders mogen worden afgehaald. Ik durf niet beweren, dat er voldoende grond is om dit te gelooven, maar de gedachte is aandoenlijk.

Als Salomo in zijn spreukenverzameling telkens weer het kind vermaant, naar vader en moeder te luisteren, breidt zich dit woord over het heele leven uit.

Jozef Israëls behoorde tot een volk, dat de gehoor- zaamheid in het gezinsleven van de hoogste waarde acht.

Naar een schilderij van Jozef Israëls

Al heeft de zegen, die in het vijfde gebod beloofd wordt, alleen op het nationale leven betrekking gehad en al mag hij zeker tot geen verkeerde conclusie leiden bij een vroeg sterven — in het Nieuwe Testament herhaalt Paulus dien zegen toch in zijn eigen taal: „opdat het u wèl ga en gij lang leeft op de aarde.”

Wat er wezenlijk gebeurd is in ons leven — laten we het niet zoeken in het groote, maar in het kleine.

Wat wezenlijk gebeurt: het zaaien van goed zaad in den akker, al is het een zaaien geweest „al weenende” — dat wordt straks bewonderd, daarvoor wordt gedankt, als de gouden halmen „van zwaarte schudden.”

A. L. v. H.

TERUG

VOR HEN, DIE DES MENSCHEN VER- stand beschouwen als een der grootste eigenschappen, welke hij bezit, is het een groote tijd.

De triomfen, welke de kracht van het verstand — de wetenschap — viert, zijn geweldig. Daar is niets meer van hetgeen voor het verstand waarneembaar is op deze aarde, of de wetenschap heeft het onderzocht, bestudeerd; ze beheerscht het en heeft het dienstbaar gemaakt aan den mensch. Aard, eigenschappen en soort van al wat leeft, van de gansche stoffelijke schepping, van zéér vele onstoffelijke, ongeziene dingen, dit alles kent de wetenschap, met den onderlingen samenhang, den wederkeerigen invloed en de gevolgen daarvan.

Dit is een ontplooiing van het verstand, de belangrijke eigenschap, die God den mensch gegeven heeft om zijn weg op deze aarde te gaan, zooals nooit bereikt is gedurende zijn bestaan sedert de Schepping.

De wonderen der techniek, der geneeskunde, de kennis der hemellichamen en de resultaten der chemie, de beheersching en het gebruik van ongeziene krachten, de wetenschap van de opvoeding en de samenleving der menschen zijn zóó groot, dat hij, die dit alles beschouwt, zou moeten denken, dat *nu* het leven voor den mensch op deze wereld volmaakt geworden is.

Of konden we ooit de dingen van onzen dagelijkschen nooddrift: voedsel, kleeding en woning, zoo volmaakt, in zulke hoeveelheden en zóó weinig kostbaar tot onze beschikking krijgen?

Was er ooit een tijd gelijk deze, dat een aarde-omspannend verkeer alle menschen tot elkaar kan brengen, zoodat allen elkaar kennen, — en van wederzijdsche eigenschappen leeren of genieten kunnen?

Behoeft er nog eenig beletsel te zijn, om, in welken uithoek der aarde ook, binnen tien etmalen hulp en leniging te brengen als de nood dreigt? Zijn er te eeniger tijd zulke hoeveelheden goud gestapeld geweest op alle kruisingen van handelswegen over den geheelen werelddol, om elke daad mogelijk te maken en in elke behoefte te voorzien? Is het ooit mogelijk geweest, dat zoovele millioenen in steden bij elkaar konden wonen — omdat zij in Gods schepping bang zijn alléén te moeten zijn — er geen kwaadaardige ziekte hen verderft, behoed als zij worden door de resultaten der geneeskunde en ziektekennis?

— — — — —
Maar, waarom dan, terwijl de hoog geroemde wetenschap de wereld zou kunnen beheerschen, en het leven kostelijk doen zijn, moeten de grooten onder ons, de raadgevers der volken, bij elkaar komen om te

472

trachten deze verlichte menschheid te behoeden voor afgeheelen ondergang; voor hongerdood temidden van overvloed van voedsel en goud; voor zelfvernietiging temidden der resultaten van een wetenschap voor het lange leven?!

Zoo moeten er dus fouten zijn bij den mensch naast deze volmaakte wetenschap, en moeten er oorzaken zijn, die haar resultaten — zóó voor het grijpen — tóch onbereikbaar maken!

Dit is een angstige ervaring, en wij moeten trachten althans enkele van deze fouten te vinden.

Welke is de oorzaak, dat nu zoovelen in nood verkeeren en hongerig zijn temidden van den overvloed? Want overvloed *is* er, de aarde is vruchtbaar, de mensch wil arbeiden, en de wetenschap der techniek is groot!

Maar velen *kunnen* niet arbeiden, want de *hebzucht* heeft de wetenschap der techniek misbruikt en den mensch den arbeid ontnomen!

Waarom zijn zoovelen verarmd, temidden der goudbergen? Het zijn de onmatige winzucht en de leugen, die drukpers en verkeer misbruikten, en het geld der bescheidenen voegden bij de massa's, die reeds gestapeld liggen.

Waarom — bij volmaakte verkeersmiddelen — kennen niet de rassen, allen kinderen van ééne Adam, elkander; waarom waardeeren ze niet elkaar in wederzijdsche deugden, zoodat er vrede zij tusschen hen? Is het niet de barre zelfzucht, en gebrek aan menschenliefde, die oorzaak is van dit kwaad?

Waarom sterven — bij een zóó volmaakte bewaking door de wetenschap der geneeskunde, toch zoo on-eindig velen? Zeker, het lichaam is bewaakt, maar nu zijn het de ziekten van de ziel, die den mensch verdueren, in zijn door overspannen jacht naar bezit verzwakten geest.

Zoo zijn er véle vragen meer, en voor allen is het antwoord gelijkloidend: De mensch heeft zich verhoovaardigd op de macht van zijn verstand, en meent met de schitterende resultaten van zijn wetenschap den hemel wel op aarde te kunnen brengen.

Maar zie, het gaat niet; het is alles gereed om ervan te genieten, en hij kan het niet grijpen! Het is als een Tantaluskwelling; de vruchten van zijn wetenschap hangen vlak bij, maar blijven onbereikbaar!

De mensch heeft zich verhoovaardigd op de macht van zijn verstand, en hij is God voorbij gegaan. En God heeft den mensch overgelaten aan zijn eigen lusten, die hem nu beletten, de vruchten van zijn eigen kracht ontwikkelde kennis te genieten. Wat is te doen om dit kwaad, hem bedreigend met ondergang, te ontgaan?

Er is máár één weg: **TERUG!**

CO BRANDES

TER BEVORDERING VAN BIJBELKENNIS

Groeten.

(Ruth 2 : 4)

HET IS EEN OOSTERSCHE GEWOONTE, OM EEN ontvangen groet zóó te beantwoorden, dat de bede in den gegeven groet, die uit den ontvangen groet overtreft.

Wanneer mijnheer A mijnheer B toewenscht: „Goeden avond!” zal B antwoorden: „Honderd goede avonden!” Wanneer A zegt: „Welkom!” gaat B hem toevoegen: „Tweemaal welkom!” De groet: „Uw dag zij gelukkig,” wordt beantwoord met: „Uw dag zij gelukkig en gezegend.” s.